

УДК 001.895

Тельнова Ганна Володимирівна
професор,

Кошик Ольга Миколаївна

здобувач вищої освіти,

Національний авіаційний університет (Київ)

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (ЄС) ТА УКРАЇНИ

В роботі було досліджено показники інноваційної активності європейського економічного простору. Було здійснено порівняльний аналіз показників інноваційного розвитку з країнами ЄС.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, високотехнологічні продукти, інноваційні підприємства.

Протягом численних років регіональна політика Європейського Союзу підтримує розвиток інновацій у його державах-членах. Це робиться багатьма програмами та ініціативами, пріоритети та заходи яких співфінансуються зі структурних фондів. Це призвело до значного прогресу в промисловості та науці: було створено багато робочих місць, покращено умови та якість життя та впроваджено технології, що обмежують споживання матеріалів та енергії, що, у свою чергу, сприяє чистому та соціально відповідальному виробництву.

Інновації є необхідними для підвищення конкурентоспроможності Європи та забезпечення добробуту її громадян. Інновації формують європейський ринок, трансформують економіку, стимулюють поступові зміни в якості державних послуг і є незамінними для досягнення загальних цілей переходу до «зелених» і цифрових технологій.

Розширення експорту високих технологій сприяло прискоренню розвитку світової торгівлі: технологічний прогрес створив нові готові вироби, споживчі та промислові товари, а також нові сектори товарного ринку (рис. 1) [1].

З 2012 до 2019 року спостерігалось стабільше зростання обсягу експорту високотехнологічної продукції країнами-членами ЄС, проте через поширення пандемії COVID-19 він значно знизився у 2020 році майже до рівня 2017 року та становив 342 млрд євро. Показник частки таких продуктів в загальному експорті продовжує відновлюватись і має позитивну перспективу зростання в найближчі роки.

Основою інноваційної сили будь-якої країни є науково-дослідно та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Прикладні дослідження реалізують ідеї фундаментальних наукових досліджень у реальних умовах, прискорюючи комерціалізацію та наближаючи інновації до життя громадян (рис. 2).

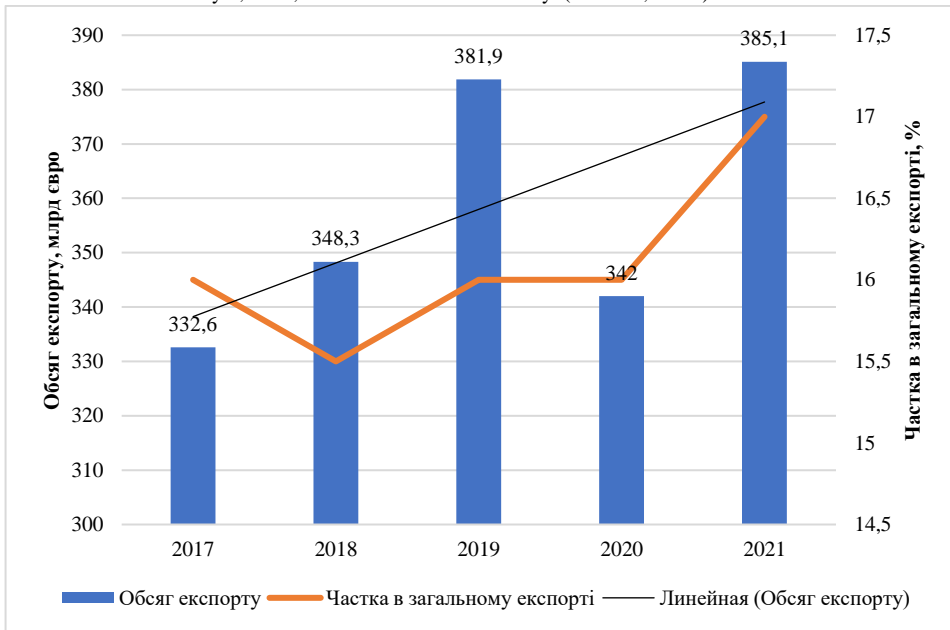

Рис. 1. Експорт високотехнологічних продуктів країнами ЄС за останні 10 років, млрд євро та частка експорту таких продуктів в загальному експорті, %

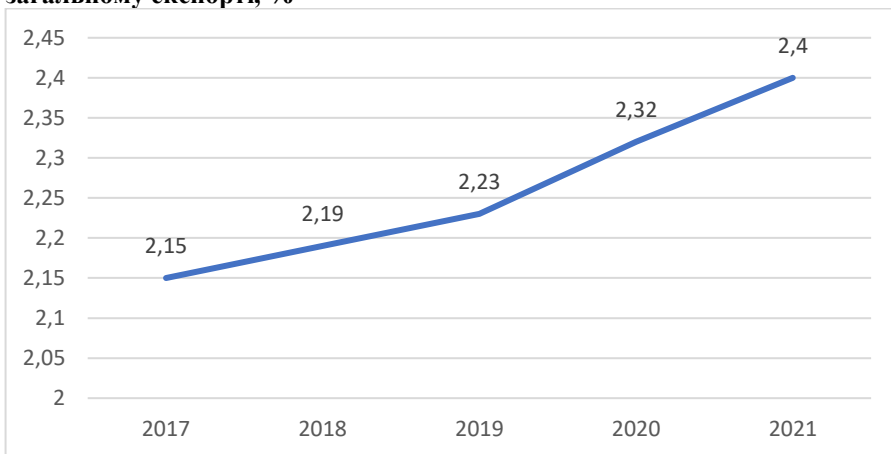

Рис. 2. Середнє значення валових внутрішніх витрат на НДДКР по Європі (% до ВВП)

Довгострокові економічні перспективи України значною мірою залежать від її інноваційного розвитку. За останнє десятиліття в країні спостерігається незначне зростання інноваційної діяльності. Незважаючи на це, Україна все ще залишається на низькому рівні інноваційного розвитку порівняно з іншими європейськими країнами.

Відповідно до результатів Глобального індексу інновацій (ГІ) 2021, що виявляє найяскравіший прояв інноваційної діяльності країн світу, підкреслюючи її слабкі та сильні сторони, було визначено, що сім європейських країн увійшли до топ-10, Україна ж зайняла 49 місце [2].

Одним із показників, що визначає інноваційний розвиток країни, є частка витрат на дослідження та розробки в загальному ВВП країни. В Україні за останні десять років рівень цього значення знизився майже вдвічі – з 0,8 у 2010 р. до 0,41 у 2021 р. Проте у більшості найменш розвинених країнах Європейського Союзу частка витрат на дослідження та розробки зростала. Так, у Греції показник за останні 10 років зріс на 0,9%, у Польщі – на 0,67%, в Хорватії – на 0,51%, а в Угорщині – на 0,48% (табл. 1) [1]. З кожним роком підприємства з усього світу витрачають все більші і більші обсяги коштів на виконання пошукових, теоретичних та експериментальних робіт для виявлення прихованих можливостей створення інноваційних продуктів та технологій, а також на роботи, пов'язані з розробкою конструкторської та технологічної документації, на закупівлю технологій та інноваційних ідей за кордоном країни, а також придбання машин, обладнання та програмного забезпечення.

Таблиця 1

Частка витрат на дослідження та розробки у ВВП в Україні та у вибраних країнах ЄС, %

Країна	2011 рік	2016 рік	2021 рік
Греція	0,6	0,97	1,5
Польща	0,72	1	1,39
Угорщина	1,13	1,34	1,61
Хорватія	0,74	0,83	1,25
Україна	0,8	0,61	0,41

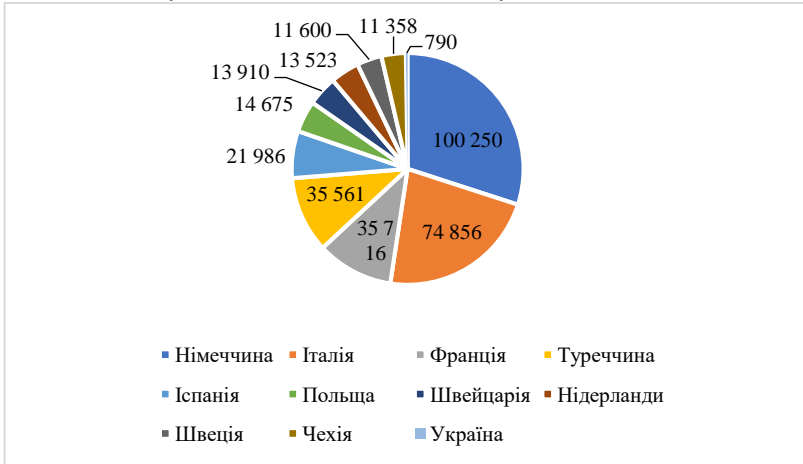

Рис. 3. Кількість інноваційних підприємств європейських країн та України (2020 р.) (од.)

Рис. 3 показує провідні європейські країни за обсягом підприємств, які здійснюють інноваційну діяльність станом на 2020 рік. Перше місце за наявністю таких підприємств займає Німеччина (більше 100 тисяч одиниць), її супроводжує Італія та Франція, в той час коли в Україні кількість таких підприємств становить близько 800 [1].

Отже, національна економіка є тісно пов'язаною з використанням її внутрішнього інноваційного потенціалу. Сьогодні лідери рейтингу найбільш інноваційних економік Європейського Союзу мають значні переваги над рівнем інноваційного розвитку України. З огляду на європейський досвід впровадження інновацій, формування та розвиток інноваційної економіки доцільно розглядати як головну стратегічну мету України в сучасних умовах. Прогрес у формуванні подібної економічної ситуації в країні визначатиме реальні перспективи розвитку розширення ринкових можливостей та зміцнення ринкових позицій.

Список використаних джерел:

1. Сайт світового банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/home>.
2. Офіційний сайт Європейської Комісії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/index_en.
3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15/ed20121205/find?text=%B2%ED%ED%EE%E2%E0F6%B3%BF#Text>.